

També Beda toca el tema als caps.

L, De epactis lunaribus i LII, Argumentum quot sint epactae lunares (pp.269-70 i 273 del Bedae Opera de Jones), del DTR (especialment, el darrer cap.). També parla d'això al cap. XIV del DTL, Argumenta titulorum paschaliu (p.301 del Bedae Opera).

- De lunae luce*.

- Argumentum quod horas luceat luna. si nosse cupis: O.D., f.23^r.

- De luna quot horas lucet in una quaque nocte: Ba, f.40^v.

- De luna quot horas lucet in una quaque nocte: R, f.189^v.

- In nomine domini summi, incipit de luna quantum lucit in noctae: C, f.106^v.

- Quantas oras lucit luna una quaque nocte: C, f.65^r.

- Quot horas luna luceat: Be, f.37^v.

- Quot horas una quaque nocte luceat luna:
R, f.8^r.

- Quot punctis luna prima luceat: R, f.8^r.

Jones, a Beda's Pseudepigrapha, p.56, parla d'un text anomenat De argumentis lunae libellus (PL, XC, 701-728), com a llibre de còmput comparable, en estructura, al del ms. M (PL, CXXIX, 1273-1372), el Anonymi liber de computo, o al del ms. Monte Cassino 3 (36). També parla del ja tòpic de la diferència entre aquests textos, de les molts freqüents alteracions, refeccions, noves redaccions que pateixen, degut al seu probable ús escolar. La major part dels argumenta de la lluna, isolats (sense paral·lel exacte), entren dins d'aquest concepte i entre ells, el que ara comentem. Es tracta d'un argument popular i conegut i està basat en el cap. XXIV del DTR de Beda (pp.226-7 del Beda's Opera de Jones). Vid. també Zinner, Verzeichniss, 12192-12195.

- Si uis scire quot oras lucet luna in una quaque nocte: C, f.69^v.

Aquest tipus d'argument, com el que hem comentat fa un moment, té com a font més important el cap. XXIV del DTR de Beda, Quot horis luna luceat. Jones, en el seu comentari (p.359 del Bedae Opera) indica algun possible paral·lel a aquest text, però aquestes possibles analogies no poden superar ni una comparació superficial. Més aviat s'hauria de pensar que Beda té present o a la vista el text del ms. C, quan el labora la seva pròpia obra. En qualsevol cas, el text de C, acompanyat d'una roda, té com a primer inspirador la Nat. Hist. de Plini el Vell 4XVIII, 32, 323-325 .

- De lunae saltu*.

- Argumentum de saltu lunae monstrando. si scire uolueris quomodo dies lunaris qui dicitur saltus: O.B., f.78^r.

- Argumentum de saltu lune monstrando. si scire uolueris quomodo dies lunaris: V, f.87^v.

- De ratione saltus lunae. de eadem re. si quis calculator subtilius de saltu: G, f.158^r.

- De saltu lunae: R, f.7^V.
- De saltu lunae pauca dicamus: G, f.151^r.
- De saltu lunae pauca dicamus: V, f.85^V.
- De saltu lunae. saltus est mutatio lune aut:
Be, f.63^r.
- De saltu lune. saltus est mutacio lune aut
adieccio: L', f.33^V.

Jones, a la p.376 ss. del Bedae Opera, ofereix un intent de classificació dels diferents tipus d'argumenta sobre el saltus lunae que ell ha anat recollint al llarg dels seus estudis. Aquest argument que ara comentem hi figura amb el nº 5, però Jones només el localitza al ms. Be i no en fa cap comentari especial. Nosaltres, si més no, podem dir que també és al ms. L'.

- De saltu lune. saltus lune crescit singulis annis:

Aquest tipus d'argument és el nº 7 a la llista de Jones. És un argum. força profi-

fic: es troba als mss. Vaticà, Pal. Lat. 1447 (Mainz), f.24^r; London, Harley, 3017 (Fleury), f.119^r; St. Gall, 397, p.111. Està imprès a la Biblioteca Casinensis I, Florilegium, p.87 En torna a parlar a Bedae Pseudepigrapha, p.83, per indicar que la segona part del paràgraf (saltus lunaris crescit singulis...) és un text molt popular als mss. carolingis. Afegeix a la llista de mss. que hem donat, el Vaticà, Reg. Lat. 123, f.87^r.

- De saltum lunae: M, f.19^v.

- De saltum lunae per XVIII annos quomodo discescit nox: M, f.62^v.

- In quod annis per saltum lunae annus subtrahatur: G, f.158^r.

- In quot annis per saltum lunae unus annus subtrahatur: R, f.204^v.

- In quot annis per saltum lune unum subtrahatur: Be, f.47^r.

Aquest argument està editat a la Biblioteca Casinensis I, Florilegium, p.87, a partir del ms. de Monte Cassino, 3 i també és a la PL, CI, 998-999, sota l'encapçalament Item aliud argumentum de bissexto.

- Incipit de saltu lunae. de saltu lunae pauca dicamus: Ba, f.49^r.

- Item de saltu lunae: R, f.204^v.

- Nunc de saltu lunae perspiciendum est quomodo crescit. de saltu lunae pauca dicamus: O.B, f.76^r.

- Nunc de saltu lunae perspiciendum est quomodo crescit per XVIII annos. de saltu lunae pauca dicamus: R, f.173^r.

Aquest és un dels arguments impresos dins de les obres d'Alcuí (37), i reimprès posteriorment a la PL, CI, 984-989. Pensa Jones, amb força versemblança (cf. Bedae Opera, p.375-376), que és un text anterior a Beda i escrit també a les Illes Britàniques.

- Nunc de saltu lune perspiciendum est quomodo

crescit: V, f.85^V.

- Quando ponatur saltus lunae: R, f.7^V.

- Quare fit saltus: R, f.7^V.

- Si nosse desideras qualiter in decem et nouem annos ad crescat saltus lunae: K, f.68^R.

- Si quis calculator subtilius de saltu: Be, f.47^R.

Aquest argument és el nº10 de la llista de Jones. Es troba també al ms. de München, 210, ff.78^V-79^R i està imprès a la PL, XC, 473-474. A Bedae Pseudepigrapha, p.33, indica, a més, que també es troba al ms. St.Gall, 397, pp.111 ss.

- Si scire uolueris quomodo dies lunaris qui dicitur saltus: G, f.153^R.

- Si uis scire quomodo dies lunaris qui dicitur saltus: Ba, f.55^V.

- Si uis scire quomodo dies lune qui dicitur saltus: K, f.66^V.

També aquest argument està editat dins les obres d'Alcuí (38) i com ja s'ha comentat abans, tant aquest com tots els que hem citat dins d'aquest apartat, té el seu possible origen a la primera meitat del segle vuitè.

L'argum. està publicat a la PL, XC, 474-475; a la Biblioteca Casinensis I, Florilegium, p.126, a partir del ms. Monte Cassino 3 i es troba també al ms. Vaticà, Reg. Lat. 123, f.87^V.

- De lunare augmento*.

- Si nosse desideras augmentum lunare quomodo crescit dies et lux: O.B., f.78^V.

- Si nosse desideras augmentum lunare quomodo crescit: G, f.154.

G, Catàleg toca aquest text, però només per dir que és inèdit i per remetre'ns a EHR, p.214, on es diu que el text no es troba a l'edició de Froben de les obres d'Alcuí.

- De mense*.

- De concordia mensuum: M, f.51^r.
- De mense decembrio anni XI: R, f.7^r.
- De mense et interrogatione lunae, M, f.25^v.
- De mense maiore octauī anni. item de iulio: R, f.7^r.
- De mensibus: M, f.20^v.

La font més probable és el cap. que Beda dedica al tema al DTR, el XI, De mensibus (pp.203-205 del Bedae Opera de Jones). Indica Jones al comentari (pp.346-348 de l'edició) que aquest capítol de Beda està basat en un cap. de còmput irlandès, una petita part del qual és reproduïda a la PL, XC, 659. Beda utilitza com a font Sant Isidor, Etym., V, 33 i De natura rerum, 4, així com també parts de les Saturnalia, I, de Macrobi. Beda reelabora aquests passatges amb altres textos: el Laterculus de Polemīus Silīus i també un petit text, De mensis, el qual Krusch 2 edita (p.54), com a der merovingische Computus paschalis vom Jahre 727 n.Chr., a partir del ms. Bern, 611, s.VIII.

- De nomine mensuum: M, f.89^V.

- De primi mensis initio. ueris tempore deus condidit mundum, marti: O.D., f.62^V.

- De primo mense initio et quis docuit illum custodire: K, f.55^V.

- De tempora mensuum: M, f.13^V.

- Item de mensae: M, f.23^r.

- Item de mense maio anni XVIII. item de eadem re:R, f.7^V.

- Item de menses et lune longitudinem: M, f.24^V.

- Item de mensibus: M, f.22^V.

- Item de mensibus: M, f.24^r.

- Item de mensibus: M, f.26^r.

- Item de mensibus quod horas habet die et nocte: M, f.26^r.

- Item de tempora mensuum: M, f.13^V.

- Item de tempora mensuum: M, f.14^V.

- Si uis scire primi mensis initium: G, f.168^V.

G, Catàleg indica solament que un argument com aquest es troba també reproduït a la Biblioteca Casinensis I, Florilegium, (1873), p.82.

- Si uis scire quomodo initium primi mensis inuenitur: K, f.65^r.

- De natura aquarum duplici: Be, f.29^V.

Pseudo Beda. Cf. l'inc. De XII signa.

- De nilo: Be, f.30^r.

Pseudo Beda. Cf. l'inc. De XII signa.

- De niue: Be, f.29^r.

Pseudo Beda. Cf. l'inc. De XII signa.

- De nocte: M, f.28^r.

Beda escriu un cap. del DTR dedicat a això, el VII, De nocte (pp.193-195 del Beda Opera

de Jones). Segons diu al comentari (pp.339-340), aquest és un dels apartats de més lliure redacció per part del monjo de Jarrow, de tot el DTR. A pesar d'això, les seves possibles fonts són el còmput irlandès (PL, XC, 658^C); Sant Isidor, Etym., V, 31 i De natura rerum, 2; Plini, Nat. Hist., II i Ambrosi, Hexaameron, IV 3.

- De notis digitorum: C, f.38^R.
- De notis iuridicis: C, f.37^V.
- De nottis litterarum: C, f.38^R.
- De notis sententiarum: C, f.36^R.
- De notis uulgaris: C, f.37^R.
- De nubibus: Be, f.29^R.

Pseudo Beda. Cf. l'inc. De XII signa.

- De numeris*.

- De generibus numerorum: G, f.165^R.

També aquest text està editat al

Florilegium Casinense, p.89 (Bibliotheca Casinensis, I, 1873), a partir del ms. Monte Cassino 3.

- De numerum: M, f.26^V.

- De numero igitur fratres dilectissimi*.

- De numero igitur fratres dilectissimi deo adiuuante: G, f.135^V.

- De numero igitur fratres dilectissimi deo adiuuante: O.B., f.62^R.

- De numero igitur fratres dilectissimi deo adiuuante dicturi secundum: Pa, p.248.

- Incipi prologus. de numero igitur fratres dilectissimi domini: R, f.152^V.

- Incipiunt sententiae sancti Augustini et Isidori de laude compoti. Augustinus dixit de quattuor diuisionibus : Ba, f.21^R.

Jones proposa un cert index de conflictivitat quan toca aquest text a EHR, p.213,

perquè comenta sota inc. diferents, allò que tots els autors que hem consultat i nosaltres mateixos considerem un sol tractat: Sententiae Sancti Augustini et Isidori de laude compoti i De numero igitur fratres dilectissimi..., que seria una mena d'introducció d'aquest text. Concretament, Jones a EHR, p.213, indica que el De numero igitur és el pròleg i els capítols d'un còmput sense publicar que estaria relacionat amb els textos del ms. O.B. Incipiunt sententiae Sancti..., Item de XIII diuisionibus temporum i Incipit de bissexto .de bissexto primum.

Thorndyke-Kibre toquen també directament el text i l'identifiquen com a un De diuisionibus numeri, al ms. Bern, Stadtbibl., 336, s.IX, ff.46^r-47^v, i el relacionen directament amb St. Augustini et Isidori de laude compoti (39) i també amb la Computatio Graecorum siue Latinorum edita a sancto Dionisio..., que es troba al ms. de Montpéllier, Bibl. de l'École de la Médecine, 384, s.XII, ff.64^v-74^r i també al ms. de Karlsruhe, 442, ss.X-XI, ff.36-84^v (cf. Zinner, Verzeichniss, 12057).

Jones, tenint molt clar el caràcter

inèdit d'aquest tractat, fa una transcripció de la introducció que ell troba a O.B., a Bedae Opera, pp.393-395 (en apèndix), identificant-la simplement com a Excerpts from the irish Computus.

G, Catàleg crida l'atenció, una altra vegada, sobre un volum del Florilegium Casinense, concretament el IV (Bibliotheca Casinensis, 1873-1880), p.361, on diu que hi ha exactament el mateix incipit que ara estem comentant. El catàleg continua indicant el caràcter inèdit del text (tot i recordant la transcripció de Jones a Bedae Opera).

També la notícia que dona l'Institut du Recherche et d'Histoire des Textes de París sobre el ms. Pa ens ofereix informació: identifica clarament el text com a Sententia sancti Augustini et isidori... i indica que és una compilació de finals del s.VIII o començaments del IX. El començament del text està publicat a la PL, XC, 647-658, però sota els títols de De computo dialogus i De diuisionibus temporum.

Dekkers, Clauis, s'extén llargament comentant aquest incipit (nº 2312): indica clarament que és hibernicus i l'identifica

també amb les Sententiae. A tota la informació que ja hem ofert, afegeix Dekkers que el pròleg sota el nom d' Augustini ha estat editat , a més, per A. Caillan (cf. G. Morin, a Misc. Agostini, I, p.731).

També Cordoliani, a "Les traités...", LXVII, identifica el text de les Sententiae... amb l'inc. De numero igitur... Ens interessa, fonamentalment, una sèrie de mss. que cita com a posseïdors d'aquest text, a més dels que ja hem donat: són els Paris, Bibl. Nat., lat. 18556, s.IX, ff.11-12; Tours, 334, s.IX, ff.20-31; Chartres, 102, s.X, ff.76^V-88^V; Paris, Bibl. Nat., lat. 4860, s.X, ff.145^V-147^V; Dijon, 448, s.XII, ff.29-37; Paris, Bibl. Nat., lat. 7418 A, ff.20-25.

Jones torna a parlar del tema a Bedae Psudepigrapha, pp.48 ss. I en parla tot comentant els textos falsament atribuïts a Beda, a la PL, XC, De computo dialogus i De diuisionibus temporum (sota aquests dos inc. s'amaguen a la PL, XC, 647-658, les Sententiae o, si més no, una part d'elles). La reimpressió de la PL ho és de l'edició d'Heruagius de les obres de Beda (40). Jones indica com a mss. pos-

seïdors del text, alguns dels ja citats anteriorment. Afegeix que es troba una altra versió al ms. de München, 14456 (a.D. 817-824), ff.17^r ss. De la part que duu el títol de De diuisionibus temporum hi ha força més mss. Aquells que donen una lectura més d'acord amb els mss. objecte fonamental del nostre estudi, són: Vaticà, Urb. lat. 290, ff.34^v-41^r; Bern, 417, ff.47^r-61^v; Zürich, Car C 176, ff.175^v-176^r (incomplet); Paris, Bibl. Nat., lat. 2341, ff.9^r-11^v; Roma, Vallicelli E 26, ff.140^v-152^v; Vaticà, Reg. Lat. 123, ff.3^v-6^r, 8^{r-v}, 10^r, 11^v, 14^v-15^r, 33^r, 36^r, 39^v. Hi ha un altre ms. basat en aquest material, el Berlin, 128, ff.129^r ss. (41). També Zinner, Verzeichniss, 1113, indica que el ms. Bamberg, Lit. 160, pp.30-35, té un text paral·lel al de la PL, XC, 659-662. El mateix passa amb el ms. de Milà, Ambros., M 12 Sup., s.IX (Corvey), pp.1-2.

Aquest material fou posteriorment adaptat en petits tractats de còmput, eliminant les interrogacions i amb un incipit Diuisiones temporum XIII sunt, id est... Dues versions d'aquest text es troben als mss. Paris, Bibl. Nat. lat. 5543, ff.125^r-126^r i id. 5239, f.115^v;

Valenciennes, 174, f.170^V; Vaticà, Reg. Lat., 1038, f.126^r i id. 1260, f.117^r. Jones acaba recomanant (p.51 del Bedae Pseudepigrapha) que es faci una edició i un estudi de la gran quantitat de mss. carolingis que duen aquest text, fonamentalment per dues raons: l'edició d'Heruagius és il·legible i l'època en que se suposa que es va escriure aquest text, està d'allò més mal estudiada. Nosaltres hem d'afegir que, a més, s'ha de dur a terme un estudi seriós sobre aquest text i que toqui tots els mss. que hem citat per tal de poder separar adequadament què és a cada ms., i en una possible edició, les Sententiae sancti Augustini et Isidori i el De numero igitur fratres dilectissimi.

- De ogdoade et endecade*.

- De ocdoade et endecade. est et alia praefacti circuli: Be, f.45^r.

- De ogdoade et endecade: R, f.7^r.

- Incipit quotus decies, decus, ogdecus aut endecas: L', f.138^r.

Es tracta del cap. XLVI del DTR de Beda, De ogdoade et hendecade (pp.263-265 del Bedae Opera de Jones), el qual al seu torn beu en les fonts de les Saturnalia, I, de Macrobi, 13, 8-10.

- De ortographia. ortographia Graecae, Latine recta: C, f.38^V.

- De pascha*.

- Argumentum ad inicium quadracissimum inueniendum: M, f.21^R.

- Argumentum de initio et de pascha et de rogationibus: Ba, f.43^R.

- Argumentum de initio quadragesimalis et de clausula paschae: M, f.48^V.

- Argumentum qualiter reperiat dies dominica paschalis cum sua luna: R, f.32^R.

Beda va escriure un cap. del DTR dedicat a això: el LXI, De die dominico paschae (pp.281-283 del Bedae Opera de Jones). Una de les més probables fonts de Beda deuria ser

el Prologus Theophili (uid. l'inc. corresponent).

- Argumentum quomodo inueniatur terminus paschalis cum sua XIII^{ma}: R, f.32^r.

- De caelebratione sanctae paschae: M, f.11^r.

- De ciclo paschale. pascale ciclum Ippolitus episcopus temporibus: M, f.107^v.

- De pascha. ab initio anni secundum Aegyptios: O.B., f.80^v.

- De pascha autem tanquam maximo sacramento: G, f.159^v.

- De pascha autem tanquam maximo sacramento salutis: M, f.88^v.

- De pascha autem tanquam maximo sacramento salutis: O.B., f.97^r.

Jones indica a EHR, p.217, que es tracta d'un tractat de significació mística sobre la Pasqua i diu, a més, que no està publicat.